

ไม่มีต้นโพธิ์

ล้วนแล้วแต่เป็นผู้เดินทาง พบพานเฝ้าต้องรู้จัก

ล้าวนแล้วแต่เป็นผู้เดินทาง พบพานโยต้องรู้จัก

ก้าวข้ามขอบฟ้าพุทธเพื่อพบความจริงแท้

พุทธศาสนาที่พวกเราชาวไทยคุ้นเคยนั้น ประดุจตั้งแม่น้ำสายใหญ่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตมาช้านาน ทว่าในความคุ้นเคยนั้น บางครั้งเราอาจเผลอมองเห็นเพียงฟากฝั่งเดียว จนลืมนึกไปว่า "พุทธธรรม" นั้นกว้างใหญ่และลึกซึ้งกว่ากรอบแห่งจารีตที่เรายึดถือ สำหรับข้าพเจ้าแล้ว หากเถรวาทคือรากฐานที่มั่นคง "เซน" ก็เปรียบเสมือนอีกครั้งหนึ่งของพุทธศาสนาที่อาจสูญหายไปจากความรู้ของสังคมไทย เป็นซีกซ้ายและซีกขวาที่ต้องบรรจบกันเพื่อให้เราเห็นภาพรวมของ "การตื่นรู้" ได้อย่างบริบูรณ์

ท่านพุทธทาส อินทปัญโญ ผู้เป็นดั่งดวงประทีปแห่งปัญญา เคยกล่าวไว้ในคำนำของหนังสือ สูตรของเว่ยหล่าง สรุปใจความสำคัญว่า

"หนังสือเรื่องเว่ยหล่างนี้ เป็นหนังสือสำหรับปัญญาชนโดยแท้... ผู้อ่านจะต้องมีใจกว้าง กล่าวคือ ถ้าได้ฟังคำที่ผิดจากความเชื่อเดิมๆ ของตน ก็อย่าเพิ่งค้าน อย่าเพิ่งโยนทิ้ง แต่ต้องทำใจเป็นคนใหม่ อ่านของใหม่ ด้วยจิตใจใหม่ สติปัญญาใหม่..."

ข้าพเจ้าเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นด้วยความตระหนักในสังขารมข้อนี้ หนังสือ "ไม่มีต้นโพธิ์" ไม่ได้เขียนขึ้นเพื่อคัดง้างกับความเชื่อเดิม แต่เขียนขึ้นเพื่อให้เราได้ลอง "ถอดแวนตาไบเกา" แล้วมองดูโลกผ่านสายตาของคนตัดฟันผู้ไร้ปริญญา ทว่ากลับมองเห็น "สภาวะเดิมแท้" ได้อย่างฉับพลัน

เป้าหมายของข้าพเจ้าไม่ใช่การสอนธรรมะตามตัวอักษร แต่เป็นการฉายภาพจินตนาการเพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นมุมมองของเว่ยหล่างในแบบที่จับต้องได้ง่ายขึ้น ทันสมัยขึ้น และรบกวนตรรกะเหตุผลน้อยลง เพื่อให้ท่านได้สัมผัสกับ "ความว่าง" ที่ท่านพุทธทาสเคยพยายามชี้ให้พวกเราเห็นมาโดยตลอด

หากถ้อยคำในเล่มนี้ได้สะกิดใจหรือทำให้ท่านเกิดความเลื่อมใสในวิถีแห่งปัญญา และปรารถนาจะสดับฟัง "พุทธธรรมจากปากคำของเว่ยหล่าง" โดยตรง ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ท่านหาอ่านจาก **"สูตรของเว่ยหล่าง"** ฉบับแปลโดยท่านพุทธทาส อินทปัญโญ ซึ่งเป็นเพชรน้ำเอกแห่งวงการพุทธศาสนาไทยที่ข้าพเจ้าใช้เป็นเข็มทิศในการเดินทางเสมอมา

ขอให้การเดินทางสู่ "ซีกที่หายไป" ในหนังสือเล่มนี้ นำพาซีกที่เหลือในใจท่านให้กลับมาเต็มบริบูรณ์

ไม่มีต้นโพธิ์

ผู้เขียน: ล้วนแล้วแต่เป็นผู้เดินทาง พบพานไยต้องรู้จัก

พิมพ์ครั้งที่ 1 เมษายน 2569

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

(ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

ห้ามลอกเลียน ดัดแปลง หรือทำซ้ำไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือ
เล่มนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

ISBN (ebook): 978-616-95194-4-7

จัดพิมพ์โดย: นายสุรัตน์ หารวอย

<https://www.facebook.com/forEachDream>

ก่อนจะมีต้นโพธิ์

หนังสือเล่มนี้ไม่ได้ถูกเขียนขึ้นเพื่อพาคุณไปทำความรู้จักกับชายที่ชื่อว่า “เว่ยหล่าง” และไม่ได้มีเจตนาจะแจ่มแจ้งว่าวิถีปฏิบัติใดคือความถูกต้อง หรือสิ่งใดคือความเขลา แต่มันเริ่มต้นขึ้นจากคำถามที่แสนเรียบง่าย ทว่าสั่นสะเทือนถึงรากฐานของหัวใจมนุษย์ว่า...

"สิ่งที่เราดิ้นรนค้นหาทั้งชีวิต—สิ่งที่เรียกว่าการตื่นรู้—มันคือยอดเขาสูงชันที่ต้องใช้เวลาชั่วมกับชั่วกัลป์เพื่อปีนป่ายไปให้ถึงจริงหรือ? หรือแท้จริงแล้ว... มันคือความเจ็บปวดที่ไม่เคยจางหายไปไหนเลย ตั้งแต่วินาทีแรกที่คุณลืมตาดูโลก"

ที่ผ่านมา เรื่องราวของ ฮุยเหิง (Huineng) มักถูกจารึกในฐานะตำนานอันรุ่งโรจน์ของชายตัดฟันผู้ไร้การศึกษา ผู้ไต่เต้าจากโคลนตมสู่ตำแหน่งปรมาจารย์แห่งยุคสมัย ทว่าในหนังสือเล่มนี้ เรื่องราวเดิมจะถูกรื้อถอนและบอกเล่าใหม่ในมิติที่ต่างออกไป

มันจะไม่ใช่ “อัตชีวประวัติของใครคนหนึ่ง”

แต่มันคือ “กระจกบานใหญ่” ที่สะท้อนสิ่งที่กำลังอุบัติขึ้น...
ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ในทุกจังหวะลมหายใจของคุณ

ในบทแรกๆ คุณอาจเริ่มต้นอ่านมันประจวบเหมาะย่อนยุค
ที่เปี่ยมด้วยเสน่ห์ เรื่องราวของอารามกลางหุบเขา การประชัน
โศลกธรรมที่เฉียบคม การหลบหนีในเงามืด และการตื่นรู้
ที่ฉับพลัน ทว่าหากคุณปล่อยให้ถ้อยคำเหล่านี้ไหลซึมลงไป
ในหัวนี้ ก็บางทีคุณอาจเริ่มสัมผัสได้ถึงความจริงที่น่าขนลุกว่า

...

**เรื่องเล่านี้ไม่ได้กำลังพูดถึงคนในประวัติศาสตร์เมื่อพันปี
ก่อนอีกต่อไป**

คุณอาจพบว่า ไม่มีคนตัดฟัน ไม่มีอาราม ไม่มีใครกำลังหนี
และอาจไม่เคยมี "ใคร" ดำรงอยู่ในเรื่องราวนี้มาตั้งแต่ต้น
มีเพียงปรากฏการณ์บางอย่างที่กำลังคลี่คลายอยู่ภายในใจ
ของคุณเอง ขณะที่สายตากำลังกวาดไปตามบรรทัดเหล่านี้

บางสิ่งในหนังสือเล่มนี้ ไม่ได้ร้องขอความเข้าใจจากคุณ และ
ที่จริงแล้ว... มันอาจดำรงอยู่ในมิติที่ตรรกะเหตุผลไม่เคยเอื้อม
ไปถึง

หากคุณพร้อมจะวาง "คำตอบ" ที่เคยแบกไว้ และพร้อมจะ
สูญเสีย "ตัวตน" ที่เคยเป็น...

**ขอเชิญก้าวเข้าสู่ความว่างเปล่า... ก่อนที่ต้นโพธิ์ต้นแรก
จะถูกปลุกลงใจ**

สารบัญ

	หน้า
เสียงที่เปลี่ยนโลก	1
คนตัดฟันที่ไม่มีใครมองเห็น	2
เสียงที่หยุดคนคนหนึ่งไว้กลางทาง	6
ความเข้าใจที่ไม่มีภาษา	12
การออกเดินทางของคนที่ไม่รู้ว่ากำลังหาอะไร	18
ประตูของโลกที่เรียกว่าธรรมะ	25
โลกของผู้แสวงหา	33
โลกที่ทุกคนกำลังพยายาม	34
ผู้รู้ และ ผู้ที่ยังไม่ถึง	42
การปฏิบัติที่ไม่มีวันหยุด	48
คำถามที่ไม่มีใครถามออกมา	55
จุดที่ระบบเริ่มสั่นไหว	61
การชนกันของสองโลก	69
การประกาศที่เงียบแต่หนัก	70
คำตอบของคนที่ทุกคนเชื่อ	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ช่องว่างที่ไม่มีใครเห็น	82
ประโยคที่ไม่มีใครคาดคิด	88
สิ่งที่ฟังโดยไม่มีเสียง	95
การมองที่เปลี่ยนทุกอย่าง	101
ความจริงที่โลกไม่ต้องการ	109
สิ่งที่ไม่อาจพูดต่อหน้าทุกคน	110
การเลือกที่ไม่มีใครเห็นด้วย	117
เมื่อความจริงกลายเป็นภัย	124
การหนีที่ไม่มีผู้หนี	131
โลกที่หายไป และสิ่งที่ยังอยู่	137
15 ปีที่ไม่มีอะไรเกิดขึ้น	143
การหายไปโดยไม่มีร่องรอย	144
ชีวิตที่ไม่มีเรื่องราว	149
ไม่มีใครกำลังปฏิบัติ	155
ไม่มีอะไรต้องรักษา	161
สิ่งที่ไม่เคยหายไป	166

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การกลับมา	171
การกลับมาของคนที่ไม่ได้ไปไหน	172
คำสอนที่ไม่เคยเป็นคำสอน	179
โลกเดิม ที่มองไม่เหมือนเดิม	186
หรือทั้งหมดนี้...	193
แล้วใครกำลังตื่นรู้?	194
หรือเว่ยหล่าง...ก็ไม่เคยมีอยู่เลย	198

เสียงที่เปลี่ยนโลก

คนตัดฟันที่ไม่มีใครมองเห็น

เข้ามิดยังไม่ทันแยกตัวออกจากความมืดตึ๊งก เล้นขอบฟ้ายังเป็นเพียงเงาร่างจางๆ ไหล่ของเขาได้รับน้ำหนักเดิมอีกครั้ง เชือกป่านเส้นหยาบกดลึกลงบนผิวที่ด้านและคุ่นชิน ไม้พินมัดรวมกันแน่นหนา เสียดสีกันเกิดเสียงแผ่วเบาในทุกจังหวะอย่างก้าว เสียงนั้นเบาจนแทบไม่มีใครได้ยิน แต่กลับดังพอจะติดตรึงอยู่กับเขาไปตลอดทาง

ปลายเท้าเปล่าแตะลงบนผืนดินที่ยังเย็นเยียบ ความชื้นจากน้ำค้างคืนก่อนยังหลงเหลืออยู่ในทุกก้าว ทางเส้นนี้เขาเดินมานับครั้งไม่ถ้วน โค้งไหนลื่น ตรงไหนแข็ง ตรงไหนมีหินแหลมคม ร่างกายของเขาสมจดจำได้โดยไม่ต้องใช้ความคิด ชีวิตของเขาไม่ได้ถูกขับเคลื่อนด้วยเหตุผลหรือความหมายที่ซับซ้อน มันดำเนินไปเหมือนร่างกายที่รู้หน้าที่ของมันอยู่แล้ว ลมหายใจเข้าออกเป็นจังหวะเดียวกับการก้าวเท้า หนักแน่น

แต่สม่าเสมอ ไม่มีคำถาม ไม่มีภาพของอนาคตอันรุ่งโรจน์ ที่ต้องไปให้ถึง มีเพียงระยะทางตรงหน้า และน้ำหนักบนบ่า ที่ต้องพาไปให้ถึงตลาดก่อนแสงทองจะจับขอบฟ้า

ในสายตาของโลก เขาเป็นเพียงคนตัดฟืนผู้ต่ำต้อย เป็นคนที่ อยู่ข้างนอกวงสนทนาเสมอมา ไม่ใช่ นักบวช ไม่ใช่ ผู้รู้ และ ไม่ใช่ คนที่ใครจะหยุดฟัง เขาไม่เคยนั่งอยู่ในที่ที่มีคำอธิบาย ยาวๆ เกี่ยวกับชีวิต ไม่เคยถูกถามว่าคิดอะไร และเขาเองก็ไม่ เคยคิดว่าจำเป็นต้องมีคำตอบ สิ่งที่เขาจะมีเพียงความจริง พื้นฐานว่าแม่ยังรออยู่ที่บ้าน และไม่พินมัตนี้ต้องกลายเป็นเงิน ก่อนที่วันจะผ่านไปอีกรวันหนึ่ง

เขาไม่เคยเรียนหนังสือ ตัวอักษรเป็นเพียงลวดลายที่ไม่มีเสียง ในหัวของเขา โลกของเขาจึงไม่ถูกแบ่งแยกด้วยคำพูด ไม่ถูก จัดวางด้วยกรงขังของความหมาย มันเป็นเพียงภาพ เสียง กลิ่น และความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วก็ผ่านไป เสียงไม้เสียดสีกัน เสียงฝีเท้ากระทบดิน เสียงลมหายใจที่กระชั้นขึ้นเล็กน้อยเมื่อ ทางเริ่มชัน ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นโดยไม่ต้องมีใครมาคอยอธิบาย

บางที่... นั่นอาจเป็นเหตุผลที่โลกของเขายังเงียบสงบพอ
เมื่อไม่มีคำมากนัก ก็ไม่มีอะไรต้องปกป้อง ไม่มีทิวทัศน์ที่ต้องรักษา
ไม่มีตัวตนที่ต้องคอยยืนยัน เขาไม่ได้รู้สึกว่าคุณเองมีน้อยหรือ
มีมาก เพราะเขาไม่เคยมีมาตรวัดมาวางเทียบ เขาไม่ได้รู้สึกว่า
ว่าชีวิตขาดหาย เพราะเขาไม่เคยตั้งภาพร่างว่ามันควรจะเต็ม
ในรูปแบบไหน เขาเพียงใช้ชีวิตไปตามสิ่งที่ต้องทำเท่านั้น

แสงเริ่มค่อยๆ เปลี่ยนสีของท้องฟ้า จากมืดเป็นเทาหม่น จากเทา
เป็นส้มจาง ผู้คนเริ่มปรากฏขึ้นตามทาง เสียงเปิดประตูร้าน
เสียงเรียกขานกัน เสียงชีวิตที่เริ่มขยับเข้ามาแทนที่ความเงียบ
ของเขามืด เขาก้าวเข้าสู่พื้นที่นั้นอย่างที่ทำทุกวัน ไม่มีใครหัน
มามอง ไม่มีใครรู้จักชื่อ ไม่มีใครคาดหวังอะไร และเขาเองก็
ไม่ได้ต้องการให้ใครมองเห็น

เขาขยับน้ำหนักบนไหล่อีกครั้ง ปรับเชือกให้เข้าที่ แล้วเดิน
ต่อไปเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา โดยไม่รู้เลยว่า ในความธรรมดา
สามัญที่ไม่มีใครสังเกตเห็น มีบางอย่างเปิดอยู่เงียบๆ และใน

เข้าวันนี้เอง จะมีเสียงหนึ่งที่ไม่เหมือนวันใด รอคอยเขาอยู่
ข้างหน้า

เสียงที่หยุดคนคนหนึ่งไว้กลางทาง

เสียงของเมืองเริ่มซึ้งแซ่ซื้นทีละน้อยเมื่อแสงเช้าคลี่ตัวออก จากม่านหมอก ผู้คนเดินผ่านกันอย่างรวดเร็วด้วยเป้าหมายที่ ต่างกันไป เสียงเปิดประตูร้าน เสียงเรียกร้องซื้อขาย และเสียง ไม้กระทบกันเป็นจังหวะที่ไม่มีใครตั้งใจฟัง เว่ยหว่างเดินอยู่ ท่ามกลางเสียงเหล่านั้นเหมือนทุกวันที่ผ่านมา ไม้พินยังคงกด ลีกลงบนไหล่ ก้าวอย่างยังคงสม่ำเสมอ ชีวิตยังคงไหลไปตาม ทางเดิมที่คุ้นชินโดยไม่ต้องคิดอะไรให้มากความ

ไม่มีเหตุผลให้ต้องหยุด และไม่มีสิ่งใดเรียกร้องความสนใจ จากคนตัดพินผู้ต่ำต้อย จนกระทั่งเสียงหนึ่งแทรกเข้ามาใน โสติดประสาท

มันไม่ใช่เสียงที่ตะโกนก้อง ไม่ใช่เสียงที่จงใจเรียกหาใคร แต่ มันคือเสียงอ่านที่ช้าและต่อเนื่อง รวากับใครบางคนกำลังวาง

ถ้อยคำลงบนความเจ็บอย่างไม่รีบร้อน เสียงนั้นลอดออกมา
จากบ้านหลังหนึ่งที่เขาเดินผ่าน มันไม่ได้พยายามอธิบาย และ
ไม่ได้เร่งเร้าให้ใครต้องเข้าใจ แต่กลับมีน้ำหนักอย่างประหลาด

เว่ยหล่างไม่ได้ตั้งใจฟัง แต่เขากลับ "ได้ยิน"

ก้าวเท้าของเขาขยับต่อไปได้อีกเพียงจังหวะเดียว ก่อนที่ทุก
อย่างในตัวจะหยุดลงเองโดยที่เขาไม่ได้สั่ง ร่างกายยังคง
ทรงตัวอยู่ในท่าเดิม น้ำหนักพินยังคงอยู่บนบ่า แต่กระแสการ
เคลื่อนไหวบางอย่างข้างในกลับขาดช่วงไปชั่วคราว เขายืนนิ่ง
อยู่ตรงนั้นราวกับถูกสะกด โดยไม่รู้ว่าทำไม

เสียงนั้นยังคงแว่วกังวานต่อ...

“應無所住 而生其心”

“ฟังสติจดใจไว้... ณ ที่ซึ่งไร้การยึดเหนี่ยว”